

Wake up!

‘Wach auf! Debout! Luistervaardigheid Frans en Duits daalt’, kopte NRC *Handelsblad* onlangs. De aanleiding was een artikel uit dit magazine van Alma van Til.* Zij publiceerde de resultaten van een onderzoek van het Cito waaruit bleek dat leerlingen van alle schooltypen de afgelopen tien jaar minder goed zijn geworden in het begrijpen van Frans en Duits. Het aantal onvoldoendes is weliswaar niet gestegen, maar de luistertoetsen voor deze vakken zijn makkelijker geworden. Elk jaar moest het Cito de normering aanpassen om een redelijk aantal leerlingen te laten slagen.

Het nieuws werd ook opgepikt door *de Volkskrant*, *Trouw* en zelfs de *Telegraaf*. Opvallend was echter dat er met geen woord gerept werd over de positie van het Engels, terwijl dit wel onderdeel van het Cito-onderzoek uitmaakte. Uit het onderzoek bleek dat de niveaudaling bij Engels veel minder spectaculair was dan bij Frans en Duits. En ‘goed’ nieuws is geen nieuws.

Of toch wel? Als je de onderzoeksresultaten goed bekijkt, dan zie je dat de gemiddelde havo-leerling uit 1996 vermoedelijk bijna een 7,5 zou halen als hij de eindtoets van 2006 gemaakt zou hebben en de adviesnorm uit dat jaar zou zijn toegepast. De gemiddelde leerling uit 2006 zou een 6,5 gescoord hebben.

Hoewel bij Engels de niveaudaling minder uitgesproken is dan bij Frans en Duits, is er ook bij dit vak wel iets aan de hand. En misschien is dit nog wel uitzonderlijker dan de situatie bij Frans en Duits. De verklaring voor de niveaudaling bij deze twee vakken zou je kunnen zoeken in de opsplitsing in deelvakken – een onzalig besluit dat inmiddels gelukkig is teruggedraaid. Voor het Engels gaat dit echter niet op. Dit vak is nooit opgesplitst geweest en heeft in mindere mate te maken gehad met een daling in contacturen.

Zou je eigenlijk niet hebben mogen verwachten dat de luistervaardigheid Engels van leerlingen gegroeid zou zijn? Leerlingen zijn het afgelopen decennium immers in toenemende mate geconfronteerd met het Engels in de media en op het internet (vaak ten koste van Frans en Duits). Was het bovendien niet de bedoeling van de

tweede fase om beter aan te sluiten bij de behoeftes van de leerlingen en de nadruk te leggen op vaardighedenonderwijs? Toen de tweede fase werd ingevoerd, ging men ervan uit dat leerlingen in het ‘oude’ model te veel bezig waren met grammatica en kunstmatige vertaal oefeningen; in praktische situaties zouden ze zich niet in de doeltaal kunnen redden. Grammatica en vocabulaire mochten (en mogen) zelfs wettelijk niet meer getoetst worden in het kader van het schoolexamen. Communicatief talenonderwijs met de nadruk op de vier vaardigheden, dat was de nieuwe mantra.

Het is dan ook enigszins bitter om te moeten concluderen dat deze nieuwe aanpak – in ieder geval voor luistervaardigheid – weinig zoden aan de dijk heeft gezet. Ook voor wat de nadruk op vaardigheden betreft, heeft de tweede fase haar beloftes niet waar kunnen maken.

Natuurlijk moeten hier wel enkele kanttekeningen bij gemaakt worden. Het Cito-onderzoek betrof maar één vaardigheid en misschien zijn er andere factoren die een rol hebben gespeeld. Bovendien kun je je afvragen hoe valide statistische analyses zijn als het gaat om het vergelijken van toetsmateriaal.

Toch zijn de resultaten interessant in het licht van alle onderwijsvernieuwingen van de afgelopen jaren. Nog interessanter zou het zijn als het Cito een dergelijk onderzoek zou verrichten naar de resultaten van het Centraal Schriftelijk Eindexamen. Op basis van dergelijk onderzoeksmateriaal zouden we de discussies die momenteel in onderwijsland woeden, namelijk boven het niveau van borrelpraat uit kunnen trekken. Het zou meer inzicht kunnen geven in het belang dat wij toedichten aan didactische en pedagogische modellen. Stof tot nadenken. ■

Johan Graus
Hoofdredacteur

Til, A. van. (2007). Het niveau van de luistervaardigheid in de moderne vreemde talen door de jaren heen. *Levende Talen Magazine*, 94(3), 5-9.